

การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากแนวคิดการแบ่งภาคของพระนารายณ์¹

THE CREATION OF DANCE FROM CONCEPT UPON NARAYANA'S REINCARNATIONS

วรรณวิภา มัชฌมพันธ์ / WANWIPA MATTAYOMNANT

สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE DEGREE OF DOCTOR FINE AND APPLIED ARTS PROGRAM, FACULTY OF FINE AND APPLIED ARTS, CHULALONGKORN UNIVERSITY

นราพงษ์ จรัสศรี / NARAPONG CHARASSRI²

ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DEPARTMENT OF DANCE, FACULTY OF FINE AND APPLIED ARTS, CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบและแนวคิดการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์จากแนวคิดการแบ่งภาคของพระนารายณ์ โดยศึกษาประวัติพระนารายณ์ แนวคิดการแบ่งภาคพระนารายณ์ วรรณกรรมเรื่องลิลิตนารายณ์สิบปาง บทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และความเชื่อที่มีต่อพระนารายณ์ เพื่อเป็นพื้นฐานประกอบการสร้างสรรค์งานทางด้านนาฏศิลป์ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยเชิงสร้างสรรค์และการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการแสดงมี 8 ประการ คือ 1) บทการแสดง 2) นักแสดง 3) ลีลา 4) เสียง 5) อุปกรณ์การแสดง 6) เครื่องแต่งกาย 7) พื้นเวที 8) แสง แนวคิดการแสดงมี 6 ประการ คือ 1) แนวคิดการแบ่งภาคของพระนารายณ์ 2) แนวคิดการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์บนพื้นฐานของวรรณกรรมลิลิตนารายณ์สิบปาง 3) แนวคิดการใช้สัญลักษณ์ในการแสดงนาฏศิลป์ 4) แนวความคิดสร้างสรรค์ในการแสดงนาฏศิลป์ 5) แนวคิดการใช้ทฤษฎีทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ 6) แนวคิดความหลากหลายทางวัฒนธรรม

การจัดการแสดงผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ จำนวน 2 วัน โดยมีผู้เข้าชมงานจำนวน 323 คน ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านนาฏศิลป์ อาจารย์ นิสิต นักเรียนและบุคคลทั่วไป สรุปผลการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากแนวคิดการแบ่งภาคของพระนารายณ์ มีการประเมินผลในระดับดี การแสดงมีความสร้างสรรค์แปลกใหม่ แนวคิดและองค์ประกอบการแสดงมีความสอดคล้องกัน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการรวบรวมองค์ความรู้เพื่อพัฒนาผลงานด้านนาฏศิลป์ร่วมกับการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้กับศาสตร์แขนงอื่นๆ เพื่อใช้เป็นสื่อทางความคิดเกี่ยวกับวรรณกรรมลิลิตนารายณ์สิบปาง อีกทั้งเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ต่อไป

คำสำคัญ: พระนารายณ์, การแบ่งภาค, การออกแบบนาฏศิลป์

¹ งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์สำหรับนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

² ศาสตราจารย์ ดร.ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

Abstract

This research aimed to study the form and concept of The Creation of Dance from the Concept upon Narayana's Reincarnations. The information collected was the history of Narayana, the concept of Narayana's reincarnations, the information from Lilit Narayana Sib Pang written by King Rama VI, and the beliefs concerning Narayana. The information was used as the knowledge basis to create the dance art. The research was conducted through the creative research methodology and qualitative research methodology.

The study reveals that there are eight performance components: 1) the play 2) the performers 3) the movement 4) the sound 5) the performance equipments 6) the costumes 7) the space and 8) the lighting. There are six performance concepts: 1) Narayana incarnations 2) Lilit Narayana Sib Pang 3) the symbolic usage in dance performance 4) the creativity concept in dance performance 5) the fine arts theories and 6) the cultural diversity concept.

The dance performance was held in two days with 323 audiences among whom were dance performance specialists, instructors, students and others. The evaluation of The Creation of Dance from the Concept upon Narayana's Reincarnations revealed that it was rated as good: the performance was creative and the concepts were related to the performance components.

This study is the collection of knowledge significant for developing dance performances, is the mean of exchanging knowledge between various branches of knowledge, was the medium for abstract concept of Lilit Narayana Sib Pang and suggests a dance performance creating procedure for other works in the future.

Keywords: Narayana, Reincarnation, Thai Dance Creativity

บทนำ

นารายณ์ เกี่ยวข้องกับพิธีกรรม ความเชื่อ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ตลอดจนวรรณกรรม ศิลปะแขนงต่างๆ “พระอิศวรได้รับสั่งให้พระนารายณ์หรือพระวิษณุเทพ ได้เป็นเทพผู้มีหน้าที่อบรมให้ความรู้ศิลปศาสตร์แก่บรรดาราชชาติทั้งหลายที่ประทับอยู่ในเกษียรสมุทร และนอกจากนี้พระนารายณ์ยังจะมีบทบาทหน้าที่ในการปราบปรามกบฏต่างๆ อีกด้วย (เฉลิมทศพล เจริญสุข, 2555 : 189)

การแบ่งภาคของพระนารายณ์สามารถแบ่งได้ 3 แบบ คือ “อวตาร (Avatara) หมายถึง การจุติจากร่างเดิมเพื่อลงมาสู่ร่างใหม่และดำรงอยู่จนกระทั่งร่างใหม่สูญสิ้นตามอายุขัย อาเวศ (Avesa) หมายถึง กลายร่างชั่วคราวเพื่อประกอบกิจบางประการแล้วกลับสู่ร่างเดิม อังสะ (Amsa) หมายถึง ส่งมอบอำนาจบางส่วนขององค์เทพมาเพื่อจุดประสงค์บางประการ” (อรุณศักดิ์ กิ่งมณี, 2555 : 77) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อน ปราบปรามอสูรมนุษย์ และสัตว์

การสร้างสรรคานาฏศิลป์จากแนวคิดการแบ่งภาคของพระนารายณ์ เป็นการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัย นำเสนอการแบ่งภาคทั้ง 3 แบบของพระนารายณ์ ซึ่งเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ มีความแตกต่างจากการแสดงที่เกี่ยวข้องกับพระนารายณ์ในรูปแบบนาฏศิลป์สร้างสรรค์ที่เคยปรากฏ โดยใช้วิธีการแบ่งองค์การแสดงตามทฤษฎีการแบ่งกลุ่ม (Group Process) มุ่งประเด็นไปที่ การแบ่งภาคของนารายณ์ 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอาวุธ กลุ่มสัตว์ และกลุ่มมนุษย์ สร้างสรรคอุปกรณ์การแสดงเป็นสัญลักษณ์ ถ่ายทอดการแบ่งร่างของพระนารายณ์ ซึ่งแบ่งภาคตามวรรณกรรมเรื่องลิลิตนารายณ์สิบปาง

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาประวัติของพระนารายณ์ แนวคิดการแบ่งภาคของนารายณ์ วรรณกรรมเรื่องลิลิตนารายณ์สิบปาง บทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ความเชื่อที่มีต่อพระนารายณ์ เพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ที่มีลักษณะเฉพาะ โดยมีแรงบันดาลใจ วิธีการ แนวความคิดของศิลปิน ผู้ทรงคุณวุฒิ ใน

การสร้างผลงานการแสดงที่มีลักษณะแปลกใหม่แตกต่างจากผลงานโดยทั่วไป และไม่เคยปรากฏมาก่อน มุ่งเน้นการพัฒนาผลงานที่มีอยู่เดิม รวมถึงการสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่อันมีอัตลักษณ์เฉพาะตน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์งาน และเป็นแนวทางในการพัฒนาความคิดในการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ที่สะท้อนความเชื่อในบริบทของสังคมไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์จากแนวคิดการแบ่งภาคของพระนารายณ์
2. เพื่อศึกษาแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์จากความรู้สหสาขาวิชา

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลจาก เอกสาร ตำรา การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญสื่อสารสนเทศ การสำรวจข้อมูลภาคสนาม การสังเกตการณ์ เถลไถ่มาตรฐานศิลปิน โดยนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ทดลอง แกะไข และสรุปผล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การสำรวจข้อมูลเชิงเอกสาร ศึกษาข้อมูลเอกสารจากหนังสือ ตำรา และบทความทางวิชาการต่างๆ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์
2. การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย การสัมภาษณ์ในเชิงลึกเป็นรายบุคคล ได้แก่ นักวิชาการ อาจารย์ ศิลปินทางด้านนาฏศิลป์ และการสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม ได้แก่ นักแสดง ผู้ชม นักดนตรี รวมไปถึงลักษณะของการสัมภาษณ์แบบปลายปิด และแบบปลายเปิด
3. สื่อสารสนเทศ สื่อสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับพระนารายณ์ ลิลิตนารายณ์สิบปาง และผลงานศิลปกรรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ
4. การสำรวจข้อมูลภาคสนาม สำรวจข้อมูลในด้านสถานที่ที่มีการแสดงนาฏศิลป์ที่เกี่ยวข้อง การสังเกตจากผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์
5. เถลไถ่มาตรฐานศิลปิน พิจารณาการประเมินคุณภาพงานศิลปะของศิลปินต้นแบบ โดยสรรหาศิลปินทั้งในระดับท้องถิ่นจนกระทั่งถึงในระดับชาติ เพื่อนำมาพิจารณาคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงาน

6. ประสบการณ์ของผู้วิจัย ประสบการณ์การศึกษาทางด้านนาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์ตะวันตก

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ส่วนที่ 1 วิเคราะห์รูปแบบการสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์จากแนวคิดการแบ่งภาคของพระนารายณ์ รูปแบบของผลงานนาฏศิลป์ ซึ่งคำนึงถึงองค์ประกอบทางด้านนาฏศิลป์ทั้ง 8 ประการ การวิเคราะห์ส่วนที่ 2 วิเคราะห์แนวคิดในการสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์จากแนวคิดการแบ่งภาคของพระนารายณ์ ปรากฏแนวคิด 6 ประการ โดยวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

รูปแบบการแสดง คือ องค์ประกอบการแสดง 8 ประการ ได้แก่ บทการแสดง นักแสดง ลีลา เสียง อุปกรณ์การแสดง เครื่องแต่งกาย พื้นที่ และแสง

1. การออกแบบบทการแสดง วิเคราะห์บทการแสดงจากลิลิตนารายณ์สิบปาง บทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว บทวรรณกรรมที่มีการแบ่งภาคของพระนารายณ์อย่างชัดเจน โดยแบ่งเป็นเป็นมนุษย์ และสัตว์ การวางโครงเรื่องผู้วิจัยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม “การแบ่งภาคสามารถแบ่งได้ 3 แบบ คือ อวตาร (Avatara) หมายถึง การจุติจากร่างเดิมเพื่อลงมาสู่ร่างใหม่ อาเวศ (Avesa) หมายถึง กลายร่างชั่วคราวเพื่อประกอบกิจบางประการแล้วกลับสู่ร่างเดิม อังสะ (Amsa) หมายถึง ส่งมอบอำนาจบางส่วนขององค์เทพมาเพื่อจุดประสงค์บางประการ” (อรุณศักดิ์ กิ่งมณี, 2555 : 77) โดยผู้วิจัยนำแรงบันดาลใจดังกล่าว ผสมผสานความคิดสร้างสรรค์โดยใช้ทฤษฎีการแบ่งกลุ่ม (Group Process) การวางโครงเรื่องของการแสดงทั้งหมด พระนารายณ์เป็นผู้ดำเนินเรื่องราวเป็นสำคัญแสดงถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (Unity) ของการแบ่งภาคทั้ง 3 แบบ

องค์ที่ 1 กล่าวถึง การแบ่งภาคของพระนารายณ์ กลุ่มที่ 1 อาวุธ ได้แก่ สังข์ จักร คทา ธนู และดาบ ผู้วิจัยนำเสนอรูปแบบนาฏศิลป์ร่วมสมัย เน้นการเคลื่อนไหวและหยุดนิ่ง เพื่อนำเสนอสัญลักษณ์ ได้รับแรงบันดาลใจมาจากจิตรกรรม ประติมากรรม และนาฏศิลป์ เช่น นารายณ์ทรงสุบรรณพบในเรือพระราชพิธีกระบวนพยุหยาตราทางชลมารค นารายณ์เกษียรสมุทรประติมากรรมในสนามบินสุวรรณภูมิ ภาพที่เกิดจากการทรงอาวุธของพระนารายณ์ ซึ่งก่อให้เกิดแรงบันดาลใจโครงสร้างบทการแสดงองค์ที่ 1

องค์ที่ 2 กล่าวถึง การแบ่งภาคของพระนารายณ์ ในกลุ่มที่ 2 คือ แบ่งเป็นสัตว์ โดยเรียงเรียงจากลิลิตนารายณ์ สิบปาง เริ่มจาก “ปางที่ 1 ปลากรายทอง ปางที่ 2 เต่าทอง ปางที่ 3 สุกรเผือกหรือหมูป่า และปางที่ 4 นรสิงห์” (วันทนี ม่วงบุญ, 2557 : 24) ได้รับแรงบันดาลใจมาจากภาพ จิตรกรรม ได้แก่ ภาพเขียนของอาจารย์สนั่น ศิลากร ซึ่งเขียน บนผนังพระที่นั่งสรรเพชญปราสาท เมืองโบราณ ต.ปางปู จ.สมุทรปราการ จิตรกรรมฝาผนังวัดพระศรีรัตนศาสดาราม จิตรกรรม ฝาผนัง วัดสุทัศน์เทพวราราม เป็นต้น นำเสนอ แบบนาฏศิลป์ร่วมสมัย เน้นการเคลื่อนไหวและหยุดนิ่งเพื่อนำเสนอเป็นรูปแบบของสัญลักษณ์

องค์ที่ 3 กล่าวถึง การแบ่งภาคของพระนารายณ์ ในกลุ่มที่ 3 คือ แบ่งเป็นสัตว์ โดยเรียงจากลิลิตนารายณ์ สิบปาง เริ่มจาก “ปางที่ 5 พรหมณ์ ปางที่ 6 ปรศุราม ปางที่ 7 พระราม ปางที่ 8 พระพุทธเจ้า ปางที่ 9 พระกฤษณะ ปางที่ 10 กัลป์กิ” (วันทนี ม่วงบุญ, 2557 : 24) ผู้วิจัยนำเสนอ การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย โดยแต่ละบุคคลที่กล่าวถึงใช้ สัญลักษณ์แทนบุคคล อาศัยแนวคิดการเคลื่อนไหว นาฏศิลป์ตะวันตก

2. การคัดเลือกนักแสดง ผู้วิจัยทำการคัดเลือกนักแสดงแบบทรายเอาท์ (Tryout) คือ การเลือกผู้ที่มีความสามารถตรงตามผู้คัดเลือกต้องการ โดยคัดเลือกนักแสดงที่มีทักษะทางด้านนาฏศิลป์ไทยและตะวันตก ทดสอบความสามารถทางการแสดงตามบทที่กำหนด “การคัดเลือกนักแสดง ควรพิจารณาจากบุคคลที่มีทักษะในการเคลื่อนไหว สามารถเข้าใจในการสื่อสารของผู้กำกับการแสดงได้เป็นอย่างดี โดยมีวิธีการเลือก คือ เลือกไว้ก่อนแล้วจึงทดสอบความสามารถในการปฏิบัติตามบท จนกระทั่งตัดสินใจเลือกนักแสดงที่ตรงตามบุคลิกลักษณะที่ต้องการ (นราพงษ์ จรัสศรี, สัมภาษณ์ : 10 พฤษภาคม 2558) จำนวนนักแสดงทั้งหมด 7 คน แบ่งเป็นชาย 4 คน และ หญิง 3 คน ทั้งหมดเป็นนักศึกษา สาขานาฏดุริยางคศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

3. การออกแบบลีลานาฏศิลป์ ผู้วิจัยออกแบบลีลานาฏศิลป์ ออกแบบการเคลื่อนไหวกำหนดไว้ 3 ลักษณะ คือ อาวุธ สัตว์ และมนุษย์ “การเคลื่อนไหวร่างกาย ในการสร้างสัญลักษณ์ ท่าทางที่ใช้ในการแสดงห่างไกลจากชีวิตจริงมาก ในการแสดงนักแสดงต้องรู้จักตัดทอนรายละเอียดของการใช้ท่าทาง การเคลื่อนไหว การทำอะไร ซ้ำๆ

ที่ฟุ่มเฟือยออกไป นำแต่หัวใจของท่าทางการเคลื่อนไหวที่เรียบง่าย ชัดเจน ไม่ซับซ้อน เพื่อผลึกให้ท่าที่มีความหมาย และท่าที่เป็นสัญลักษณ์ที่นักแสดงต้องการแสดงออกให้โดดเด่นขึ้นมา นักแสดงจะต้องรู้จักเลือกใช้เฉพาะท่าที่ต้องการจริงๆ การเลือกท่าที่เฉพาะเจาะจงเหล่านี้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับพื้นที่แสดงว่าเล็กหรือใหญ่แค่ไหน แต่อยู่ที่ความหมาย” (สมพร พูราจ, 2554 : 75) การสร้างสรรคลีลาเลียนแบบรูปทรงต่างๆ โดยเน้นการจัดองค์ประกอบร่างกายให้เกิดความชัดเจนรวมถึงการจัดระเบียบร่างกาย การใช้นาฏศิลป์ร่วมสมัย อธิบายให้นักแสดงเข้าใจถึงแนวคิดและการใช้ท่วงท่า ลีลา ตลอดจนให้นักแสดงจินตนาการรูปทรงของอาวุธ สัตว์ และสัญลักษณ์ต่างๆ ผู้วิจัยจึงอธิบายการออกแบบลีลานาฏศิลป์ องค์ที่ 1 ถึง องค์ที่ 3 โดยมีภาพประกอบดังนี้

องค์ที่ 1 การเคลื่อนไหวร่างกายของนักแสดงผู้วิจัย ได้เริ่มต้นจากการอธิบายถึงเรื่องโจทย์ของการแสดงที่มีอุปกรณ์การแสดงหลัก คือ โครงลวดเป็นอุปกรณ์ประกอบของการแสดง เปรียบเสมือนอาวุธต่างๆ ของพระนารายณ์ ให้นักแสดงเคลื่อนไหวร่างกายตามจินตนาการซึ่งบ่งบอกลักษณะอาวุธ ผู้วิจัยใช้การประกอบร่างกายรวมถึงการยกอุปกรณ์ขึ้นเพื่อแสดงสัญลักษณ์ ได้แก่ สังข์ จักร คทา ธนู และดาบ ในการออกแบบลีลาประกอบการแสดงองค์ที่ 1 ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ นราพงษ์ จรัสศรี, อัลเลน โรเบิร์ตสัน และ โดนัลด์ ฮูเตอรา ที่กล่าวถึง การเคลื่อนไหวร่างกายโดยใช้เทคนิคพิเศษว่า “ลอย ฟูลเลอร์ (Loie Fuller) (ค.ศ.1862-1928) ได้รับการขนานนามว่าเป็นนักเต้นนักปราชญ์ที่ได้พัฒนารูปแบบการเต้นของตนเองออกมาอย่างชัดเจนโดยอาศัยอุปกรณ์และเทคนิคพิเศษที่สามารถจัดหาได้ในสมัยนั้น แล้วนำมาใช้ประกอบในการแสดง เช่น ผ้าและแสง นอกจากนี้ยังมีลักษณะอื่นที่น่าสังเกตในการแสดงของเธอ คือ เธอไม่ได้ฝึกฝนการเต้นร่าอย่างจริงจัง การเต้นของเธอมีเทคนิคในการเต้นน้อยมาก มีการพัฒนาการของการใช้ผ้าบางเป็นอุปกรณ์ที่เคลื่อนไหวไปกับการเต้นร่า (นราพงษ์ จรัสศรี, 2548 : 108) การเคลื่อนไหวร่างกายในองค์ที่ 1 ลีลาการเคลื่อนไหวรูปแบบนาฏศิลป์ไทยโดยใช้มือจับคว่ำ จับหงาย ตั้งวงและล้อแก้ว ผสมผสานลีลานาฏศิลป์ตะวันตก คือ การเขย่งเท้า การสไลด์เท้า การโค้งตัว รูปแบบลีลาจึงเป็นนาฏศิลป์ร่วมสมัย

ภาพที่ 1 องค์ที่ 1 การเคลื่อนไหวร่างกายแสดงสัญลักษณ์ สังข์ จักร ธนู
ที่มา : ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2558

องค์ที่ 2 การแบ่งภาคเป็นสัตว์ ใช้แนวคิดการแบ่งภาคอาเวศ (Avesa) หมายถึง กลายร่างชั่วคราวเพื่อประกอบกิจบางประการแล้วกลับสู่ร่างเดิม ใช้สัญลักษณ์ปางที่ 1 ถึงปางที่ 4 พระนารายณ์แบ่งภาคเป็นปลา เต่า หมูป่า และ

นรสิงห์ การออกแบบลีลาการเคลื่อนไหวจึงจำเป็นต้องสังเกตรูปร่าง ลักษณะทางกายภาพของสัตว์ชนิดต่างๆ จึงสามารถจินตนาการและออกแบบลีลาการแสดงได้สอดคล้องกับ สมพร พูراج อธิบายไว้ว่า “การเคลื่อนไหวที่เลียนแบบสัตว์ (Animal Improvisation) ทำทางแสดงที่เลียนแบบจากสัตว์ ช่วยให้ผู้แสดงได้เข้าไปสำรวจโลกที่เป็นธรรมชาติจริงๆ ทำท่ายให้ผู้ฝึกเกิดจินตนาการ และช่วยให้ได้สำรวจตัวเอง สำรวจการปรับเปลี่ยนตัวเองให้กลายเป็นอย่างอื่น พัฒนาการในการควบคุมตนเอง และพัฒนาทักษะต่างๆ เกี่ยวกับสภาพของร่างกาย” (สมพร พูراج, 2554 : 139) การเคลื่อนไหวร่างกายในองค์ที่ 2 ลีลาการเคลื่อนไหวรูปแบบการประกอบร่างกายและจัดองค์ประกอบของมือ เท้า และเคลื่อนไหวร่างกาย เลียนแบบสัตว์ รูปแบบลีลาจึงเป็นนาฏยศิลป์ร่วมสมัย

ภาพที่ 2 องค์ที่ 2 การเคลื่อนไหวร่างกายแสดงสัญลักษณ์ หมูป่า
นรสิงห์ ปลา เต่า
ที่มา : ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2558

องค์ที่ 3 การแบ่งภาคเป็นคนหรือมนุษย์ ใช้แนวคิดการแบ่งภาคอวตาร (Avatara) หมายถึง การจุติจากร่างเดิมเพื่อลงมาสู่ร่างใหม่ ลีลาการแสดงผู้วิจัยนำแนวคิด ปางที่ 5 ถึง ปางที่ 10 ในวรรณกรรมเรื่องลิลิตนารายณ์สิบปาง โดยใช้สัญลักษณ์แทนปางต่างๆ ซึ่งสัญลักษณ์ที่ใช้บ่งบอกถึงการออกแบบลีลา ได้แก่ ลีลาของพราหมณ์เตี้ย ประศูราม พระราม พระกฤษณะ กัลป์กิ และพระพุทธรเจ้า รวมถึงลีลาของสัญลักษณ์ที่เป็นตัวแทนของแต่ละปาง ได้แก่ สายศูทร ขวาน คันศร นกยูง ม้า และดอกบัว การออกแบบลีลาจึงเป็นการจัดองค์ประกอบสิ่งของและสัตว์ โดยใช้เทคนิค นาฏยศิลป์ร่วมสมัย นราพงษ์ จรัสศรี อธิบายเกี่ยวกับเทคนิค

การเต้นของศิลปินไว้ดังนี้ “เอสปลานาด (Esplanade) (ค.ศ. 1975) งานชิ้นแรกหลังจากเทลเลอร์ได้หยุดงานเต้นลง เป็นงานที่สนุกสนานด้วยลีลาท่าเต้นที่ใช้ความเร็วสูง เร่งเร้าด้วยเพลงของบาค (Bach) ถือเป็นงานชิ้นเอกของคนเทมโพรารีแดนซ์ ลีลาท่าเต้นจะประกอบไปด้วยการวิ่ง กระโดด เดิน และแม้แต่การคลาน ซึ่งเทลเลอร์ได้นำเอาท่าธรรมดาสามัญของมนุษย์มาใช้สร้างสรรค์จินตดูสง่างามชวนน่าติดตาม” (นราพงษ์ จรัสศรี, 2548 : 129) การเคลื่อนไหวร่างกายในองค์ที่ 3 ลีลาการเคลื่อนไหวร่างกาย จัดองค์ประกอบของมือ เท้า และเคลื่อนไหวร่างกาย เลียนแบบรูปร่างสิ่งของและสัตว์ รูปแบบลีลาจึงเป็นนาฏยศิลป์ร่วมสมัย

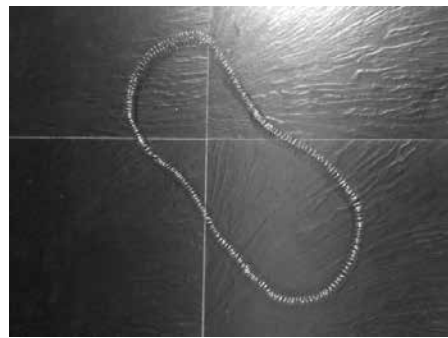
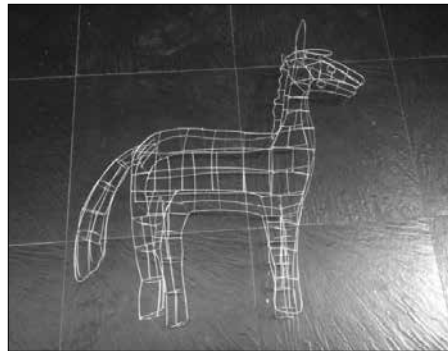
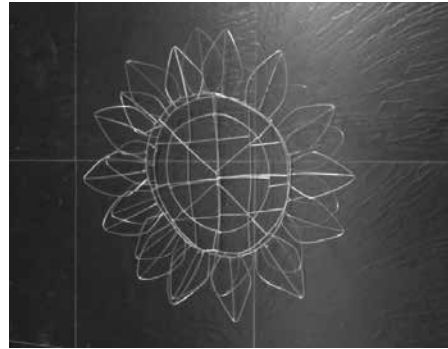
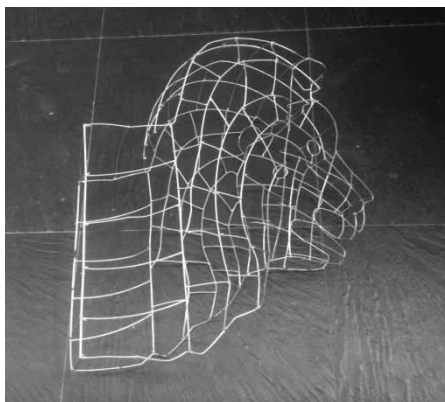
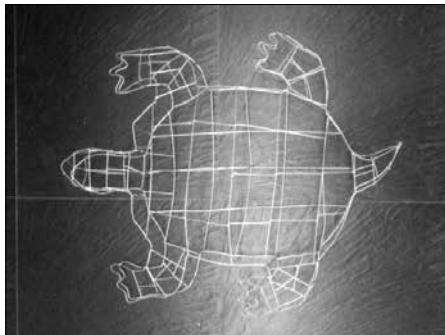
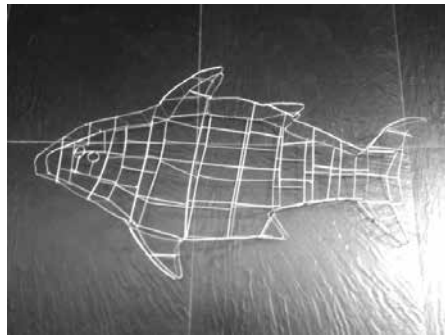
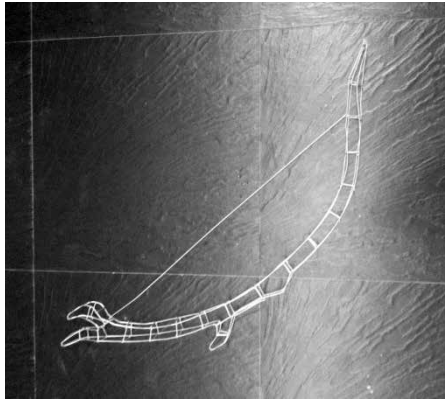
ภาพที่ 3 องค์กรที่ 3 การเคลื่อนไหวร่างกายแสดงสัญลักษณ์ พระ
ฤๅษณ์ กัลป์กิ พระพุทธเจ้า
ที่มา : ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2558

4. การออกแบบเสียง ผู้วิจัยออกแบบเสียงโดยใช้ดนตรีไทยแบบต้นสดและทำการแสดงสด การออกแบบเสียงใช้ดนตรีน้อยชิ้น เพื่อตอบสนองการสร้างอารมณ์ความรู้สึกในการแสดง 3 องค์กร ซึ่งมีความแตกต่างกัน แต่แบ่งแนวคิดการสร้างบท 3 องค์กร 3 อารมณ์ อย่างชัดเจน กมลลักษณ์ นวมสำลี แสดงทรรคนะเกี่ยวกับการแสดงดนตรีสด ไว้ดังนี้ “ดนตรีสด ข้อดี คือ เราจะได้สีสันของเสียงที่แปลกใหม่จากนักดนตรี ที่จะตัดทอนได้หน้างานหากนัดแนะกับนักดนตรีมีความสดทั้งภาพ และเสียง เพิ่มมิติความน่าสนใจ ความอลังการแม่ไฟดับเรายังสามารถไปต่อได้” (กมลลักษณ์ นวมสำลี, สัมภาษณ์, 10 กันยายน 2558) ผู้วิจัยเลือกใช้เครื่องดนตรีประกอบการแสดง ได้แก่ ระนาด พิณ กลองทัด และเครื่องประกอบจังหวะ องค์กรที่ 1 กล่าวถึง วิมานพาหุ และอาวุธของพระนารายณ์ เครื่องดนตรีที่ใช้ คือ ระนาด ให้เสียงที่มีความศักดิ์สิทธิ์ ทรงพลัง ของพระนารายณ์ พิณ บรรเลงช่วงที่พระนารายณ์แบ่งภาคเป็นอาวุธ ให้เสียงการตะ คือ มีกลิ่นอายของอินเดีย อารมณ์ในการแสดง คือ ความน่าเกรงขาม มีพลัง และทรงอิทธิฤทธิ์ของพระนารายณ์ องค์กรที่ 2 พระนารายณ์แบ่งภาคเป็นสัตว์ ได้แก่ ปลา เต่า ใช้เสียงระนาด โดยบรรเลงให้อารมณ์ความรู้สึกเสมือนสายน้ำ หมูป่าและนรสิงห์ ใช้กลองทัด บรรเลงให้ความรู้สึกดุดัน แข็งแรง และคล่องแคล่วว่องไว องค์กรที่ 3 พระนารายณ์แบ่งภาคเป็นมนุษย์ เสียงที่ใช้เริ่มจากกลอง โหม่ง และระนาด เสียงที่ใช้ให้ความรู้สึกล่าช้าและทรงพลัง

5. การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง

อุปกรณ์ เป็นส่วนที่เสริมให้การแสดงดูสมจริง อีกทั้งยังแสดงถึงความสามารถของตัวละครในการใช้อุปกรณ์ต่างๆ เช่น การแสดงฟันดาบ เป็นต้น ผู้วิจัยเลือกใช้อุปกรณ์ที่มีอยู่ในชีวิตประจำวันแต่สามารถแสดงสัญลักษณ์ของงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์การแบ่งภาคของพระนารายณ์ได้ โดยผู้วิจัยเลือกใช้ลวดดัดซึ่งสอดคล้องกับทรรคนะของนราพงษ์ จรัสศรี ที่ได้กล่าวว่า “ลวดดัด สามารถนำมาเป็นสัญลักษณ์ต่างๆ ได้ในแต่ละปาง เพราะลวดดัดสามารถประดิษฐ์ให้มีรูปทรง ขนาดตามที่เราต้องการได้ และยังเป็นอุปกรณ์ที่นำมาใช้เพื่อการนำเสนอต่างไปจากการใช้งานในรูปแบบเดิม เป็นการสร้างความแปลกใหม่ให้แก่งานสร้างสรรค์” (นราพงษ์ จรัสศรี, สัมภาษณ์ : 1 กันยายน 2558) การใช้สัญลักษณ์เพื่อสร้างเอกลักษณ์ไทย คือ การใช้สัญลักษณ์ นำมาใช้ในงานการแสดงเพื่อเพิ่มอรรถรสในการรับชมการแสดง (จุลชาติ อรัณยธาดา, 2557 : 145)

ภาพที่ 4 อุปกรณ์ประกอบการแสดง
ที่มา : ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2558

อุปกรณ์การแสดง คือ ลวดดัด ใช้แทนสัญลักษณ์ของการแบ่งภาค ดังนี้ องค์กรที่ 1 ส่งมอบอำนาจของอาวุธ ได้แก่ สังข์ ธนู ดาบ คทา และจักร องค์กรที่ 2 ได้แก่ ปลา เต่า หมูป่า และนรสิงห์ องค์กรที่ 3 ได้แก่ พราหมณ์เตี้ยใช้ลวดดัดเป็นสายศูทร ประศูรามใช้ลวดดัดเป็นขวาน พระรามใช้ลวดดัดคันศรเป็น พระกฤษณะใช้ลวดดัดเป็นนกยูง พระพุทธเจ้าใช้ลวดดัดเป็นดอกบัว และกัลป์กิใช้ลวดดัดเป็นม้า

6.การออกแบบเครื่องแต่งกาย การออกแบบเครื่องแต่งกาย โดยคำนึงถึงบทบาทและการสื่อสารของนักแสดงเป็นหลักซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ พฤทธิศุกเศรษฐศิริ ได้กล่าวเกี่ยวกับการออกแบบเครื่องแต่งกายไว้ว่า “เครื่องแต่งกายที่นักแสดงสวมใส่อยู่นั้นจะทำให้ผู้ชม

เข้าใจถึงรสนิยม สถานภาพทางสังคมนิสัย ถิ่นฐานบ้านช่อง ของตัวละครตัวนั้นได้อย่างดี ภาพรวมของเรื่องไม่ว่าจะเป็น ทรงผม การแต่งหน้า เสื้อผ้า ของใช้ต่างๆ บนร่างกายของ นักแสดงจัดรวมเป็นเครื่องหมายบางประการซึ่งผู้ชมจะมี ปฏิกริยาตอบสนองทั้งโดยรู้ตัวและไม่รู้ตัวภาพรวมเหล่านี้จะ สะท้อนบุคลิกลักษณะของตัวละครต่อผู้ชม (พฤทธิ ศุภเศรษฐศิริ, 2545 : 108) แรงบันดาลใจจากการออกแบบ เครื่องแต่งกาย คือ สังเกตการแสดงหุ่นละครเล็ก เสมือนผู้ แสดงเป็นผู้เซ็ดโครงลวดตัดรูปทรงต่างๆ การสร้างสรรค์ นาฏยศิลป์จากแนวคิดการแบ่งภาคของพระนารายณ์ โดยใช้อุปกรณ์ในการแสดง คือ ลวดตัด ผู้แสดงใช้อุปกรณ์ในการ ถือ การเซ็ด ประกอบกับร่างกาย การออกแบบเครื่องแต่ง กาย จึงสร้างสรรค์จากชุดของผู้เซ็ดหุ่น เป็นแนวทางในการ สร้างสรรค์

ภาพที่ 5 การแต่งกายนักแสดงชายและนักแสดงหญิง
ที่มา : ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2558

การออกแบบเครื่องแต่งกาย นักแสดงชายสวมเสื้อ แขนยาวสีขาวและใส่เสื้ออีกทับเพื่อให้เข้ารูปและนุ่งกางเกง สำเร็จรูปคล้ายทรงโจงกระเบน นักแสดงหญิงคาดผ้าคาดอก นุ่งโจงกระเบน โทนสีใช้สีขาวและสีดำเพื่อไม่ให้โดดเด่นกว่า อุปกรณ์การแสดง กอปรกับการออกแบบแสงในการย้อมสี อุปกรณ์การแสดงและเครื่องแต่งกาย

7. การออกแบบสถานที่ โดยเลือกสถานที่สำหรับการแสดงไว้ 2 ลักษณะ คือ หน้าแนวนอนและด้านบนชั้น 2 ของพื้นที่บริเวณห้องโถงด้านหลังคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้วิจัยเลือกด้านในอาคารคณะ ศิลปกรรมศาสตร์มีลักษณะที่เป็นกรอบเป็นเหลี่ยม มีมิติใน ด้านความกว้าง ความสูงและความลึก ธีรกร จันทนะสาโร

ให้ทรงคณะกรรมการออกแบบพื้นที่การแสดงไว้ว่า “ควรจัด แสดงในสถานที่ตามแนวคิดศิลปะกับพื้นเฉพาะ (Site Specific Arts) ละเว้นประเพณีการชมงานแสดงในโรงละคร ตามแนวคิดนาฏยศิลป์หลังสมัยใหม่” (ธีรกร จันทนะสาโร, สัมภาษณ์ : 18 กันยายน 2558) พื้นที่ด้านในสี่เหลี่ยมผืนผ้า ใช้เป็นพื้นที่การแสดง ด้านบนชั้น 2 ซึ่งเป็นพื้นที่ระเบียง ใช้ พื้นที่สำหรับแสดงดนตรีสด เพราะตระหนักถึงการใช้พื้นที่ ตามแนวคิดศิลปะกับพื้นเฉพาะ (Site Specific Arts) ทำให้ เกิดความรู้สึกที่แปลกใหม่และทันสมัย

8. การออกแบบแสง ออกแบบแสงตามบทของ การแสดง โดย ธีรกร จันทนะสาโร ให้ทรงคณะกรรมการออกแบบ แสงไว้ว่า “ควรใช้ทฤษฎีสีที่ว่าด้วยสีโทนร้อนและโทนเย็น มาเป็นแนวคิดในการออกแบบแสงสำหรับการแสดง หรือ อาจพิจารณาองค์ประกอบอื่นๆ เช่น การใช้เทคนิคพิเศษเพื่อ สร้างกลุ่มควันทันที่แสดง ก็จะช่วยสร้างบรรยากาศเกิน จริงและเหนือมนุษย์ได้” (ธีรกร จันทนะสาโร, สัมภาษณ์ : 18 กันยายน 2558) การออกแบบแสง โดยใช้สีโทนร้อนและ โทนเย็น แสดงอารมณ์ความรู้สึกแต่ละองค์ของการแสดง องค์ที่ 1 ผู้วิจัยใช้สีโทนเย็น ได้แก่ สีม่วง แสดงถึงสัญลักษณ์ ของพระนารายณ์ ในทางนาฏยศิลป์ไทย พระนารายณ์มีกาย เป็นสีม่วง ซึ่งเป็นฉากที่พระนารายณ์อยู่บนวิมานบรรทมบน บัลลังก์พญานาคและฉากที่พระนารายณ์ทรงครุฑ สีโทนร้อน ได้แก่ สีเหลือง แสดงถึงอาวุธของพระนารายณ์ ที่มีความน่า อัศจรรย์ มีแสงระยิบระยับ องค์ที่ 2 ใช้สีโทนเย็น ได้แก่ สี ฟ้ำ แสดงถึงสัญลักษณ์แม่น้ำ ท้องฟ้า ท้องทะเล ในฉากพระ นารายณ์แบ่งภาคเป็นปลาและเต่า สีโทนร้อน ได้แก่ สีแดง แสดงถึงพระนารายณ์แบ่งภาคเป็น หมูป่า และนรสิงห์ สีแดง ให้อารมณ์ที่ดุเดือด น่าเกรงขาม องค์ที่ 3 ใช้สีโทนเย็น ได้แก่ สีเขียว แสดงถึงพระนารายณ์แบ่งภาคเป็นพระราม โดยใช้สี เขียวเป็นสัญลักษณ์ การแต่งกายของพระราม โทนสีร้อน ได้แก่ สีแดง สีเหลือง สีส้ม แสดงถึงพระนารายณ์แบ่งภาค เป็นพราหมณ์เตี้ย ปรศุราม พระกฤษณะ พระพุทธเจ้า และ กัลปภิก ใช้เป็นสัญลักษณ์ของกษัตริย์ นักบวช ผู้ทรงศีล

แนวคิดในการสร้างสรรค์ด้านนาฏยศิลป์จาก แนวคิดการแบ่งภาคของพระนารายณ์ ปรากฏแนวคิด 6 ประการ ได้แก่ แนวคิดการแบ่งภาคของพระนารายณ์ แนวคิดการสร้างสรรคงานนาฏยศิลป์บนพื้นฐานของ วรรณกรรมลิลิตนารายณ์สิบปาง แนวคิดการใช้สัญลักษณ์ ในการแสดงนาฏยศิลป์ แนวความคิดสร้างสรรค์ในการแสดง

นาฏยศิลป์ แนวคิดการใช้ทฤษฎีทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ แนวคิดความหลากหลายทางวัฒนธรรม

1. แนวคิดการแบ่งภาคของพระนารายณ์ จากการศึกษาโดยค้นคว้าจากเอกสารและการแสดงที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งภาคของพระนารายณ์ พบว่าโครงสร้างบทรการแสดงโดยวอเคราะห์จากความหมายการแบ่งภาคเป็นหลัก กอปรกับการศึกษาผลงานทางนาฏยศิลป์ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างองค์ประกอบการแสดง ได้แก่ ลีลาประกอบการแสดง และรูปแบบการแสดง ลีลาการแสดงผู้วิจัยสร้างสรรค์โดยผสมผสานนาฏยศิลป์ไทยและนาฏยศิลป์ตะวันตก รูปแบบการแสดง คือ นาฏยศิลป์ร่วมสมัย

2. แนวคิดการสร้างสรรคงานนาฏยศิลป์บนพื้นฐานของวรรณกรรมลิลิตนารายณ์สิบปาง ศึกษาวรรณกรรมเรื่องลิลิตนารายณ์สิบปาง โดยใช้บทของวรรณกรรม ออกแบบโครงสร้างของบทรการแสดง โดยมีได้ปรับปรุง บทรวรรณกรรมแต่อย่างใด เพราะอาจเป็นการทำลายความงดงามวรรณกรรมอันทรงคุณค่า เล็งเห็นคุณค่าและความงามของภาษา อันจะเป็นประโยชน์การอ่านเพื่อให้เกิดความรู้ ความบันเทิง อีกทั้งยังสามารถเป็นแนวในการสร้างสรรค์งานที่นำบทรวรรณกรรมมาพัฒนา และต่อยอดทางความคิดจากการตีความหมายของวรรณกรรมเรื่องอื่นต่อไป

3. แนวคิดการใช้สัญลักษณ์ในการแสดงนาฏยศิลป์ การใช้สัญลักษณ์เพื่อนำเสนอเรื่องราวหรือการให้ความหมายแฝงในการสร้างสรรค์ผลงานการแสดง โดยใช้อุปกรณ์การแสดง คือ โครงลวดตัดเป็นสัญลักษณ์ต่างๆ ใน 15 สัญลักษณ์ เนื่องจากสามารถบ่งบอกถึงรูปทรงได้อย่างชัดเจน อีกทั้งมีลักษณะเบา มีความอ่อนและแข็งของเส้นลวดสามารถตัดได้ตามที่ต้องการ

4. แนวความคิดสร้างสรรค์ในการแสดงนาฏยศิลป์ จากศึกษาแนวคิดการแสดงจากการแบ่งภาคของพระนารายณ์ วัตถุประสงค์หลักของการแบ่งภาค คือ เพื่อช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อน โดยการดำเนินเรื่องจะกล่าวถึงอาวุธสัตว์ และมนุษย์ โดยใช้ลวดตัดแสดงสัญลักษณ์กอปรกับลีลาการเคลื่อนไหวร่างกายผสมผสานระหว่างนาฏยศิลป์ไทยและนาฏยศิลป์ตะวันตก รูปแบบจึงเป็นการนำเสนอนาฏยศิลป์ร่วมสมัย

5. แนวคิดการใช้ทฤษฎีทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ การสร้างสรรค์ผลงานจากแนวคิดการแบ่งภาคของ

พระนารายณ์ได้คำนึงถึงทฤษฎีศิลปกรรมศาสตร์ ที่เกี่ยวข้องคือ องค์ประกอบการแสดง ได้แก่ การออกแบบลีลาการเคลื่อนไหวร่างกาย ได้คำนึงถึงแนวคิดมินิมอลลิซึม (Minimalism) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งใน ทฤษฎีและแนวคิดโพสต์โมเดิร์น (Postmodern) การใช้สัญลักษณ์ของอุปกรณ์ประกอบการแสดง ทฤษฎีสีในการออกแบบเครื่องแต่งกาย และการออกแบบแสงประกอบการแสดง

6. แนวคิดความหลากหลายทางวัฒนธรรม แนวความคิดของการแสดงที่เกี่ยวข้องกับพระนารายณ์มีวัฒนธรรมความเชื่อของศาสนาเกี่ยวกับการศรัทธาพระนารายณ์ รูปแบบการแสดงที่นำเสนอเป็นรูปแบบการแสดงแบบนาฏยศิลป์ร่วมสมัย ซึ่งมีลีลาการเคลื่อนไหวมือแบบนาฏยศิลป์ไทย และการเคลื่อนไหวส่วนเท้าแบบนาฏยศิลป์ตะวันตก การออกแบบเสียงใช้เครื่องสายผสมปี่พาทย์ ทำนองเพลงให้เสียงคล้ายคลึงกับดนตรีอินเดีย ความหลากหลายวัฒนธรรมของการแสดงชุดนี้จึงมีวัฒนธรรมของไทย วัฒนธรรมของตะวันตก และวัฒนธรรมของอินเดียผสมผสานอยู่ในการแสดง

สรุปและอภิปรายผล

รูปแบบการแสดง 8 ประการ ดังนี้ 1.การออกแบบบทรการแสดง แบ่งบทรการแสดงออกเป็น 3 องก์ คือ องก์ที่ 1 พระนารายณ์แบ่งภาคเป็นอาวุธ องก์ที่ 2 พระนารายณ์แบ่งภาคเป็นสัตว์ องก์ที่ 3 พระนารายณ์แบ่งภาคเป็นมนุษย์ 2.การคัดเลือกนักแสดง ใช้วิธีทราเยอท์ (Tryout) คือ การเลือกผู้ที่มีความสามารถตรงตามความสามารถที่ผู้คัดเลือกต้องการ พิจารณาจากความเหมาะสมของความสามารถมีทักษะทางด้านนาฏยศิลป์ไทยและนาฏยศิลป์ตะวันตก จำนวนนักแสดง 7 คน แบ่งเป็นนักแสดงชาย 4 คน และนักแสดงหญิง 3 คน 3.การออกแบบลีลานาฏยศิลป์ เน้นการจัดองค์ประกอบของร่างกาย การสื่อสารทางร่างกายผ่านสัญลักษณ์ โดยใช้รูปแบบ เทคนิคของการใช้ลีลานาฏยศิลป์ไทยและนาฏยศิลป์ตะวันตก ตามแนวคิดโพสต์โมเดิร์นแดนซ์ (Post Modern Dance) ได้แก่ การทำซ้ำซ้ำไปซ้ำมา (Repetitive) ความเรียบง่าย (Simplicity and Minimalism) ลีลาการเคลื่อนไหวที่เรียกว่า “การด้นสด” (Improvisation) และการหยุดนิ่ง (Stillness) ความเป็นเอกภาพ (Unity) 4.การออกแบบเสียง นำเสนอดนตรีสด โดยมีการออกแบบให้มีกลิ่นอายของอินเดีย และใช้เครื่องดนตรีเพียง 3 ชิ้น

ได้แก่ ระนาด พิณ กลอง 5.การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง ใช้ลวดตัด องค์กรที่ 1 อาวุธ ลวดตัดมีรูปทรงอาวุธ องค์กรที่ 2 ลวดตัดมีรูปทรงสัตว์ องค์กรที่ 3 ลวดตัดมีรูปทรงสิ่งของและสัตว์ ลวดตัดมีคุณสมบัติที่ขึ้นรูปเป็นสิ่งที่ต่างๆ ได้ดี และมีน้ำหนักเบา 6.การออกแบบเครื่องแต่งกาย การออกแบบเครื่องแต่งกายตามแบบศิลปะแนวเรียบง่าย (Minimalism) 7.การออกแบบสถานที่แสดง ใช้แนวคิด“ศิลปะเฉพาะที่” (Site Specific) คือ การสร้างงานศิลปะบนตำแหน่งเฉพาะเจาะจงคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและการสร้างสรรค์ผลงาน 8.การออกแบบแสง เลือกใช้แสง (Clear Lighting) ประกอบกับการใช้ควัน (Smoke)

แนวความคิดของการแสดง 6 ประการ ดังนี้

1.แนวคิดการแบ่งภาคของพระนารายณ์ คือ อวตาร (Avatara) อาเวศ (Avesa) อังสะ (Amsa) เป็นแนวคิดหลักในการสร้างสรรค์บทบาทการแสดง 2. แนวคิดการสร้างสรรคานาฏศิลป์บนพื้นฐานของวรรณกรรม บทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ผนวกกับแนวความคิด การแบ่งภาคของพระนารายณ์ เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์บทบาทการแสดงและอุปกรณ์การแสดง 3.แนวคิดการใช้สัญลักษณ์ในการแสดงนาฏศิลป์ นำอุปกรณ์การแสดงคือ โครลงลวดตัดเป็นสัญลักษณ์แทนอาวุธ สัตว์ และสิ่งของ อีกทั้งออกแบบลีลาท่าทางประกอบเป็นสัญลักษณ์ 4. แนวคิดการสร้างสรรคในการแสดงนาฏศิลป์ จากการออกแบบลีลา

เอกสารอ้างอิง

กมลลักษณ์ นวมสำลี. อาจารย์ ประจำสาขาวิชานาฏดุริยางคศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. สัมภาษณ์วันที่ 10 กันยายน 2558.

Kamalalak Nuamsamlee. Instructor of the Performing and Musical Arts Department, the Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchaburi Rajabhat University. Interview, 10 September 2015.

จุลชาติ อรัณยนาท. (2557,มกราคม – มิถุนายน 2557). บทความเรื่องเอกลักษณ์ไทยในงานนาฏศิลป์ ไทยร่วมสมัย “นารายณ์อวตาร” พ.ศ. 2546. **วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ**. ปีที่ 15 (ฉบับที่ 2): 85.

Chulachat Aranyanak. (2014. January – June 2014). Thai Identity in Contemporary Thai Dance “Narai Avatara 2003” by Narapong Charassri. **Institute of Culture and Arts Journal**. Vol. 15 (No. 1): 72.

เฉลิมเทพพล เจริญสุข. (2555). **กำเนิดเทวะ ตำนานมหาทศแห่งสรวงสวรรค์**. สำนักพิมพ์เพชรกระรัต.

Chalermthossapon Charoensuk. (2012). The Birth of Gods: the Legend of the Highest Gods of Heaven. Petchkarat Press.

ธรากร จันทนะสาโร. อาจารย์ ประจำวิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สัมภาษณ์วันที่ 18 กันยายน 2558.

Dharakorn Chandnasaro. Instructor of Thai Dance Department, the Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University. Interview, 18 September 2015.

ในการสร้างสรรค์ โดยใช้ลักษณะการเคลื่อนไหวร่างกายด้วยลีลานาฏศิลป์ร่วมสมัย (Contemporary Dance) ผสมผสานลีลานาฏศิลป์ไทย 5. แนวคิดทฤษฎีทางศิลปกรรมศาสตร์ เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบการแสดง ได้แก่ การออกแบบลีลาการเคลื่อนไหวร่างกาย คำนึงถึงแนวคิดมินิมอลลิซึม (Minimalism) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในทฤษฎีและแนวคิดหลังสมัยใหม่ (Postmodern) ทฤษฎีสัญลักษณ์จากอุปกรณ์ประกอบการแสดง ทฤษฎีเอกภาพ (Unity) การแสดงใช้อุปกรณ์การแสดงเพียงอย่างเดียว คือ ลวดตัด แต่ใช้ตลอดทั้งการแสดง ทฤษฎีสีในการออกแบบแสง 6. แนวคิดความหลากหลายทางวัฒนธรรม วัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมตะวันตก ในการออกแบบลีลาการแสดง และวัฒนธรรมของอินเดียผสมผสานอยู่ในการออกแบบเสียง

ข้อเสนอแนะ

1. การสร้างสรรค์ผลงานทางนาฏศิลป์ไทยที่มีรากฐานการนำบทวรรณกรรมมาเป็นบทการแสดง ควรมีการส่งเสริม การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากแนวคิดวรรณกรรมทั้งไทยและต่างประเทศ เพื่อเป็นการอนุรักษ์วรรณกรรมและส่งเสริมผลงานศิลปะบนพื้นฐานวรรณกรรม

2. ผลงานนาฏศิลป์สร้างสรรค์จากแนวคิดการแบ่งภาคของพระนารายณ์ สามารถเป็นแนวทาง การสร้างสรรค์ศิลปะแขนงอื่นต่อไป

- นราพงษ์ จรัสศรี. (2548). **ประวัตินาฏศิลป์ตะวันตก**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Naraphong Charassri. (2005). **History of Western Dance**. Bangkok : Chulalongkorn University Press.
- นราพงษ์ จรัสศรี. ศาสตราจารย์ ประจำภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สัมภาษณ์วันที่ 10 พฤษภาคม 2558. 1 กันยายน 2558.
- Naraphong Charassri. Professor of Dance Department, the Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University. Interview, 10 May 2015. 1 September 2015.
- พฤทธิ์ ศุภเศรษฐศิริ. (2545). **เครื่องแต่งกายเพื่อการแสดง ในการแสดงและการออกแบบ**. กรุงเทพฯ: ไอเดียสแควร์
- Paruet Suphasetsiri. (2002). **Costumes for Performance on the Stage and the Design**. Bangkok : Idea Square.
- วันทนีย์ ม่วงบุญ. (2557). **บทบาทพระนารายณ์ในการแสดงนารายณ์สิบปาง**. นิตยสารศิลปากร. ฉบับที่ 1.
- Wanthanee Muangbun. (2014). **The Role of Narayana in Narayana Sib Pang Performance**. Silpakorn Journal. No. 1.
- สมพร ฟุราจ. (2554). **Mime ศิลปะท่าทางและการเคลื่อนไหว**. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Somporn Furaj. (2011). **Mime: The Art of Gesture and Movement**. Thammasat University Press.
- อรุณศักดิ์ กิ่งมณี. (2555). **ทิพยนิยายจากปราสาทหิน**. กรุงเทพมหานคร: เมืองโบราณ.
- Arunsak Kingmanee. (2012). **Tales of Angels from the Stone Castles**. Bangkok : Mueng Boran.

